

8.8.2024.

Svijetla budućnost video kamera

Stanovnici Zagreba osjećaju se sigurno u svom gradu i većina ih smatra da se razina sigurnosti u gradu nije značajno mijenjala u zadnjih nekoliko godina. Iako nisu zabrinuti za zloupotrebu snimki nadzornih kamera, njih čak 56 posto zabrinuto je za mogućnost neetične upotrebe osobnih podataka od strane gradskih usluga.

Odgovor na pitanje koliko nam napredne tehnologije doista mogu pomoći u pravovremenoj detekciji sigurnosnih prijetnji i upravljanju sigurnosnim događajima, pružio je projekt IMPETUS (Intelligent Management of Processes, Ethics and Technology for Urban Safety odnosno, u prijevodu, Inteligentno upravljanje procesima, etikom i tehnologijom za urbanu sigurnost) koji je proučavao kako korištenje suvremenih tehnologija može utjecati na svakodnevni rad i procedure sigurnosnog osoblja te kako koristiti suvremenu tehnologiju, a istovremeno poštivati etička načela i prava privatnosti građana.

U sklopu tog istraživačkog projekta, financiranog od strane Europske komisije, Institut za sigurnosne politike je u suradnji s još 16 projektnih partnera iz 11 zemalja proveo istraživanje javnog mnijenja o upotrebi pametnih tehnologija u svrhu detekcije sigurnosnih prijetnji u javnim prostorima kako bi se definirale etičke granice i granice privatnosti europskih građana.

Brzo i efikasno pružanje kvalitetnih gradskih usluga

Kako saznajemo od **Jelene Radošević** iz Instituta za sigurnosne politike, temeljna pitanja od interesa istraživanja bila su znaju li građani što su pametni gradovi, kakvo je njihovo mišljenje o tehnologiji pametnih gradova općenito (uključujući i u funkciji sigurnosti u javnim prostorima) te razmišljaju li i jesu li zabrinuti zbog mogućnosti neetičke uporabe tehnologije pametnih gradova. Istraživanje je provedeno metodom kompjuterski podržanog telefonskog intervjuiranja (tzv. CATI - computer assisted telephone interviewing) na uzorku od otprilike po 500 punoljetnih građana u pet europskih gradova: 500 u Padovi, 502 u Madridu, 501 u Oslu, 508 u Bukureštu i 507 u Zagrebu. Prema rezultatima provedenog istraživanja, čak 47 posto stanovnika Zagreba nije čulo za pojam pametni grad. Zagrepčani smatraju da se situacija u Gradu vezano za korištenje pametnih tehnologija nije poboljšala u zadnjih pet godina, a čak 25 posto njih brine hoće li moći ovladati digitalnim vještinama potrebnim za korištenje gradskih usluga. Kada se govori o gradskim uslugama koje bi se mogle unaprijediti korištenjem pametnih tehnologija, u usporedbi s ostalim gradovima, građani Zagreba najmanje iskazuju potrebu za ulaganjem u zdravstveni sustav i sigurnost.

Istraživanjem su prikupljene informacije od interesa za jedinice lokalne samouprave kako bi se što kvalitetnije uskladile potrebe za brzim i efikasnim pružanjem kvalitetnih gradskih usluga, uključujući i brigu za sigurnost građana, s pravima građana na privatnost i općim društvenim vrijednostima. Istraživanje je pokazalo da je minimalno polovica ispitanika u svakom gradu upoznata s pojmom pametnog grada. U većini gradova koji su bili uključeni u istraživanje, naime, primjetan je trend povećanja korištenja pametnih tehnologija u svrhu poboljšanja gradskih usluga u zadnjih pet godina, a zabrinutost za mogućnost zloupotrebe prikupljenih podataka od strane pametnog grada značajno varira od grada do grada.

„Zanimljivo je primijetiti, kada se u obzir uzmu odgovori dobiveni u svim gradovima, i sve navedene gradske usluge koje bi se mogle unaprijediti upotrebom pametnih tehnologija, da je najmanji broj građana smatrao da postoji velika potreba za korištenjem pametnih

tehnologija u sektoru sigurnosti, vjerojatno zbog toga što se velik broj građana osjeća sigurno u svom gradu. Ipak, ova informacija jest svojevrsni poticaj za dodatnu komunikaciju jedinica lokalne samouprave, policije i građana“, tumači Radošević.

Dodaje da razvoj pametnih tehnologija pruža nebrojene mogućnosti za poboljšanje kvalitete života u gradu. Stoga je razvoj europskih gradova u smjeru pametnih gradova neupitan jer se vrlo lako mogu vidjeti benefiti korištenja pametnih tehnologija u sektoru sigurnosti. Slično vrijedi i za benefite ostalih pametnih usluga koje mogu pružati pametni gradovi s ciljem olakšavanja života građana.

„Naravno, korištenje pametnih tehnologija sa sobom uvijek povlači i pitanja privatnosti i etike, no uz poštivanje etičkih i pravnih smjernica vezanih za privatnost građana te dobru komunikaciju između lokalne samouprave, policije i građana, pametni gradovi bez sumnje su mjesta jednostavnijeg, sigurnijeg i kvalitetnijeg života“, zaključuje Radošević.

Zaštita perimetra

Sigurnosni stručnjak, **Kristian Družeta**, pojašnjava da šticeenje javne površine definitivno podiže razinu opće sigurnosti ljudi i imovine u lokalnim zajednicama. Objašnjava da Pravilnik o načinu i uvjetima obavljanja poslova privatne zaštite na javnim površinama (NN 36/12) javnu površinu definira kao svaku površinu javne namjene čije je korištenje namijenjeno svima i pod jednakim uvjetima (javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, otvoreni odvodni kanali, trgovi, parkovi, dječja igrališta i javne prometne površine te dijelovi javnih cesta koje prolaze kroz naselje, kad se ti dijelovi ne održavaju kao javne ceste prema posebnom zakonu. S druge strane, parkirališta, groblja, tržnice i površine rekreacijskih centara ne smatraju se javnim površinama. No, u javne spadaju i objekti javnih površina (zgrade, kiosci, ulična rasvjeta, ograde, reklamni i drugi panoi, tramvajske nadstrešnice i dr.) koji se nalaze na javnim površinama i u vlasništvu su ili posjedu jedinica lokalne samouprave (JLS).

„Perimetar javne površine je vanjski rub koji omeđuje pojedinu javnu površinu i odvaja je od ostalog prostora - površine ili građevine“, pojašnjava Družeta. Od njega saznajemo da poslovi privatne zaštite na javnim površinama podrazumijevaju poslove tjelesne i/ili tehničke zaštite koji se obavljaju sukladno važećim propisima koji uređuju djelatnost privatne zaštite, pa tako članak 11. kaže da se provedba tehničke zaštite obavlja sljedećim sredstvima i napravama te sustavima tehničke zaštite, prvenstveno ugradnjom sustava videonadzora s pohranom videozapisa, ugradnjom specijalnih rampi, ograda i drugih tehničkih elemenata kojima se sprječava ulazak motornih vozila na javne površine, ali i korištenjem ručnog detektora metala.

Činjenica je da su video nadzorne kamere danas sve prisutnije u našim gradovima. U početku su bile instalirane samo iz sigurnosnih razloga, no danas kada su povezane s alatima za analizu podataka, nadzorne kamere se koriste i u svrhu zaštite okoliša, udobnosti građana, sprječavanja nesreća... A kako konkretno funkcionira nadzor javnih površina kada je riječ o zaštiti okoliša, pojašnjava **Filip Krstić** iz tvrtke Tehnet. Za primjer je uzeo problematiku divljih odlagališta otpada. Nerijetko je, naime, riječ o udaljenim i nedostupnim lokacijama za komunalne redare ili je pak riječ o neadekvatnosti lokacija za klasični nadzor lokacija, ali i strahu od konflikta s počiniteljima. Uz to, male kazne ili nemogućnost kažnjavanja, plodno su tlo za nicanje divljih odlagališta otpada.

Novi izvor prihoda za jedinice lokalne samouprave

„Primarna funkcija videonadzora divljih odlagališta je da odvraća od počinjenja prekršaja. Sekundarna funkcija je da alarmira, snimi i pošalje snimku ukoliko se prekršaj dogodi dok je tercijarna funkcija novi izvor prihoda za jedinice lokalne samouprave, i to ne samo po naplati prekršaja, već i smanjenju troškova čišćenja“, pojašnjava Krstić.

Njegova je tvrtka implementirala sustav nadzora na brojnim lokacijama u Hrvatskoj a prosječni broj incidenata u prvih 10 dana je 42 po lokaciji, dok se potom rapidno smanjio na 9 po lokaciji. JLS su zadovoljne sa mogućnostima sustava i mobilnosti sustava jer treba znati da na svako jedno otkriveno divlje odlagalište nastanu dva nova divlja odlagališta, a najčešći uzrok odlaganja otpada na divlje odlagalište su ljudski nemar i lijenost.

Danas, kontinuirano poboljšanje analize podataka omogućuje detaljniju obradu više podataka. Minijaturizacija računalnih komponenti i očit prednosti Edge Computinga omogućuju sustavu video nadzora da napreduje u gradovima. Pojava snažnih bežičnih mreža kao što je 5G obećava svijetlu budućnost kamera za pametne gradove.

Krešimir Pučić

*(Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije u okviru Programa poticanja novinarske izvrsnosti)
(Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora)*